

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TÜM YÖNLERİYLE ENFLASYON ANALİZİ

Araştırma Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

Mustafa KESKİN

KONYA
Ocak, 2025
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. ENFLASYON	1
2.1 Enflasyon Türleri.....	1
2.2 Enflasyon Maliyeti	3
2.3 Maliye Politikası.....	4
2.4 Para Politikası	5
2.5 Farklı Enflasyon Senaryoları	5
2.6. Enflasyon Nasıl Hesaplanır?	6
3. KÜRESEL ENFLASYON	9
4. TÜRKİYE'DEKİ ENFLASYON	11
5. TÜRKİYE'NİN 2025 YILI ENFLASYON TAHMİNLERİ	13
6. SONUÇ	13
7. KAYNAKÇA	14

1. GİRİŞ

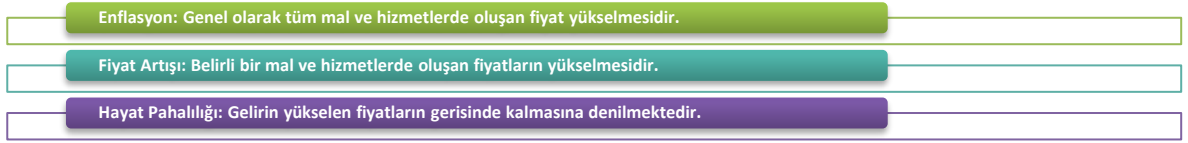
İnsanların çoğunun bildiği bir ekonomik terim olan "enflasyon", ülkelerin ekonomilerini etkisi altına alan ekonomik bir kavramdır. Enflasyon, genel itibariyle mal ve hizmet fiyatlarının sürekli ve istikrarlı bir şekilde artış göstermesidir. Bu artışın seviyesi ve hızı, ekonomik şartlara ve politikalara bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Enflasyon, tüketicilerin cebinden daha fazla para çıkmasına neden olmaktadır. Ayrıca bireylerin yaşam standartlarını, yatırım kararlarını ve tasarruf alışkanlıklarını ciddi anlamda etkilemektedir.

Bu raporda enflasyonun tanımı, çeşitleri ve nasıl düşürüleceği hususları incelenmiştir. Buna ek olarak enflasyon, küresel ve ulusal düzeyde çeşitli grafik ve tablolar yardımıyla detaylandırılarak araştırılmıştır.

2. ENFLASYON

Bir ekonomide genel mal ve hizmet fiyatlarının üzerinde oluşan sürekli ve istikrarlı bir artış oluşması durumu enflasyon olarak tabir edilmektedir. Bu artışlar, genel olarak belirli bir dönem içerisinde fiyat seviyelerinin bir önceki döneme göre yükselmesi şeklinde oluşmaktadır. Enflasyon; fiyat artışı ve hayat pahalılığı durumlarıyla aynı anlama gelmemektedir.

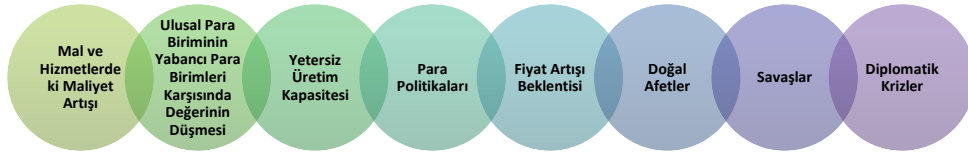
Şekil 1: Karıştırılan Ekonomik Kavramlar

Kaynak: Türkiye Finans

Enflasyon, oldukça farklı faktör ve değişkenlere bağlı nedenlerden kaynaklanmaktadır. Farklı enflasyon türleri birbirlerini tetikleyebilmektedir. Temel nedeni ise para arzındaki artıştır.

Şekil 2: Enflasyonu Tetikleyen Etmenler

Kaynak: Türkiye Finans

2.1 Enflasyon Türleri

Enflasyon türleri, enflasyonun kaynağına göre talep enflasyonu, arz enflasyonu ve yerleşik enflasyon olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Buna ek olarak çekirdek enflasyon ise fiyat değişikliklerinin altında yatan sebepleri ve faktörleri açığa çıkarmayı hedefleyen önemli bir göstergedir.

Şekil 3: Enflasyon Türleri

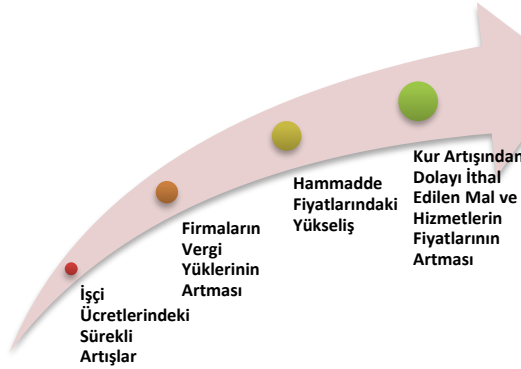

▪ **Talep Enflasyonu:** Para arzının artması durumunun tüketim artışını tetiklediği enflasyon türüdür. Bu durum bir ekonomide üretilen ya da ithal edilen ürün ve hizmetlere olan talebin, üretim ve ithalat hacminden fazla olmasından dolayı fiyatlardaki yukarı yönlü artıştır. Genellikle ekonomik büyüme dönemlerinde yaşanmaktadır. Gelir seviyelerinin yükselmesiyle beraber ekonominin canlanması tüketici harcamalarını artırmaktadır. Bu durumda tüketim talebindeki artışa üretimin aynı hızda cevap vermesi zor hale gelmektedir.

Artan talep yeni personel alımı, mesai yapılması ve yeni yatırım yapılması ile giderilebilmektedir. Bu durum ise üretim maliyetlerine ve ürün fiyatlarına yansıtılmaktadır. Sürekli yüksek talep enflasyonu uzun vadede sürdürülemez bir durumdur. Enflasyonun kontrolsüz bir şekilde artmasına neden olmaktadır. Bu sebeple ekonomi yönetimi talep enflasyonunu kontrol altında tutmak için çeşitli para politikası araçlarını kullanmaktadır.

▪ **Arz (Maliyet) Enflasyonu:** Üretime dâhil olan her türlü girdinin ve işgücü maliyetlerinin yükselmesiyle oluşan enflasyon türüdür. Arz enflasyonunu talep enflasyonundan ayıran en temel etken sadece üretime konu olan girdilerdeki fiyatların yükselmesidir.

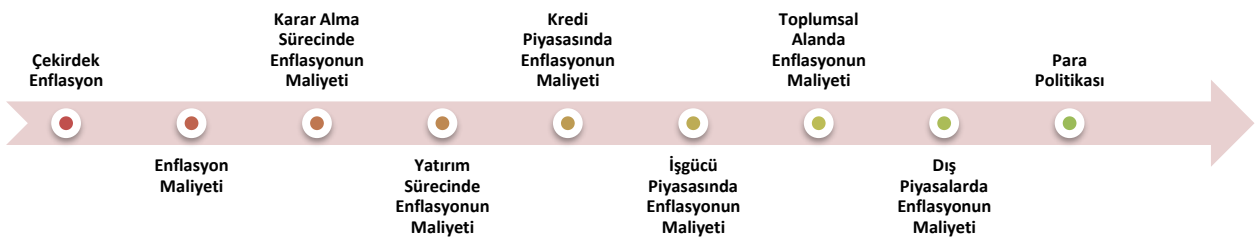
Şekil 4: Maliyet Enflasyonunu Tetikleyen Unsurlar

Kaynak: Türkiye Finans

▪ **Yerleşik Enflasyon:** İşletmelerin, tüketicilerin ve uzmanların gelecek enflasyon tahminlerinin enflasyon üzerinde oluşturduğu etkidir. Beklentilerin enflasyonun artacağını göstermesi; ücret-fiyat sarmalı adı verilen bir döngüye neden olmaktadır. Çalışan kesimin beklenen enflasyon artışının ücretlere yansıtılmasını talep etmesi işverenlerin maliyetlerini yükseltmektedir. Bu döngü enflasyonun kendi kendini besleyerek yükselmesine neden olmaktadır.

Şekil 5: Enflasyona Dair Tüm Terimler ve Bilgiler

Kaynak: Türkiye Finans

▪ **Çekirdek Enflasyon:** Temel enflasyon göstergelerinden elde edilen belirli değişkenler fiyat bileşenleri dikkate alınmadan hesaplanmaktadır. Bu değişkenler genelde enerji ve gıda gibi fiyatları dalgalanan mal ve hizmetlerdir. Ekonomi uzmanlarına ve merkez bankasına ekonomik kararlar almada daha istikrarlı bir enflasyon ivmesi sağlamaktadır. Çünkü enerji ve gıda fiyatları gibi yüksek dalgalı bileşenlerden arındırıldığı için daha rasyonel ve uzun vadeli veriler sağlamaktadır. Böylece ekonomi politikasının icrasında daha sağlıklı ve güvenilir karar verme ve uygun politikalar yapmada önemli rol oynamaktadır.

2.2 Enflasyon Maliyeti

Bir ekonomi içerisinde yükselme eğiliminde olan fiyatların (enflasyon) yatırım süreçlerinde, kredi ve iş gücü piyasalarında oluşturduğu olumsuz etkilerdir. Bu etkiler ekonomik istikrarsızlığı, gelir dağılımında bir krizi veya tasarruf alışkanlıklarını değiştirebilmektedir.

▪ **Karar Alma Sürecinde Enflasyonun Maliyeti:** Enflasyonun yüksek olması, mal ve hizmetlerin fiyatlarını sürekli artırmaktadır. Böyle bir ekonomide tüketicilerin enflasyon algısı (fiyat-değer) bozulmaktadır. Tüketiciler hangi ürünün hesaplı hangi ürünün pahalı olduğuna sağlıklı karar verememektedir.

Bu durum üretici ve girişimcilerin karar verme süreçlerinde ihtiyaç duydukları doğru veriye ulaşamamasına neden olmaktadır. Piyasada endişe yaratan bu koşullar yeni iş kurmak isteyen bir girişimciye ya da işini büyütmek, istihdamı artırmak isteyen bir yatırımcıya uzun vadeli kararlar almasına engel olmaktadır. Böylece ekonomik kalkınma ve refah kötü etkilenmektedir.

▪ **Yatırım Sürecinde Enflasyonun Maliyeti:** Yüksek enflasyon belirsizlik ortamı oluşturmaktadır. Yatırımcılar kendilerini güvende tutmak için fazladan getiri talep ederken reel faizlerin yükselmesine neden olmaktadır. Böylece borçlanma maliyetleri artmakta ve kredi talepleri kısıtlanmaktadır. İşlerini büyütmek ya da yeni iş kurmak isteyen yatırımcı veya girişimci yüksek kredi maliyetlerinden dolayı bu taleplerinden vazgeçebilmektedir. Böyle bir durumda yatırımlar enflasyondan daha fazla getiri sağlayacağı için üretim odaklı olmayan döviz, altın veya gayrimenkul gibi yatırım araçlarına yönelmektedir.

▪ **Kredi Piyasasında Enflasyonun Maliyeti:** Yüksek enflasyon ortamında finans piyasaları geleceğe dair öngörü yapamamaktadır. Enflasyon beklentilerinin yükselmesi faiz oranlarını yükseltmektedir. Bu durum bireysel ve ticari kredi erişimini olumsuz etkilenmektedir. Artan faiz maliyeti sebebiyle vadesi gelen borçların alınamaması kurumların kaynak akışkanlığını azaltarak kaynak maliyetinin artmasına neden olmaktadır.

▪ **İşgücü Piyasasında Enflasyonun Maliyeti:** Enflasyonun yüksek olduğu ortamda işgücü piyasası istikrarsızlaşmaktadır. İşverenler personel ücretlerindeki artışları ödemekte zorlanabilmekte ve işçi sayısını azaltabilmektedir. Bu durum işsizlik oranını artırabilmektedir. Çalışan personelin satın alma gücünün azalması, personelin daha yüksek ücret sunan başka bir firmaya geçmesine neden olabilmektedir. Vasıfsız personeller ise bu süreçte yeni iş bulmakta zorlanabilmektedir.

▪ **Toplumsal Alanda Enflasyonun Maliyeti:** İnsanların yaşam kalitesini ve toplumsal düzeni etkileyen faktörleri içermektedir. Bundan dolayı ekonomi politikalarının toplumsal etkileri de dikkate alınarak yapılması önem arz etmektedir.

Şekil 6: Enflasyonun Toplumsal Düzlemde Meydana Getirdiği Etkiler

Kaynak: Türkiye Finans

▪ **Dış Piyasalarda Enflasyonun Maliyeti:** Bir ülkenin sahip olduğu yüksek enflasyon oranlarının uluslararası ticaret, yatırım ve döviz kuru gibi alanlarda oluşturduğu negatif etkilerdir. Enflasyonun yüksek olması uluslararası ekonomik ilişkilerde ülkelere problem olabilmektedir. Üretim, ihracat ve ithalat maliyetlerinin sürekli değişmesi veya yüksek olması diğer ülkelerle olan uluslararası rekabetin gücünü azaltmaktadır. Ekonomide belirsizlik durumu, yabancı sermayenin yatırım talebini azaltarak, büyüme ve istihdam gibi uzun vadeli ekonomiyi olumsuz etkileyecektir.

2.3 Maliye Politikası

Kamu harcamaları, vergiler, borçlanma ve benzeri mali araçları kullanarak ekonomide hedeflenen bir dengenin oluşturulması ve bu dengenin sürdürülebilirliğini sağlamak için uygulanan politikalar. Maliye politikasının uygulanması tam istihdamı, büyümeyi ve gelir dağılımını düzeltmeyi amaçlamaktadır. Maliye politikası araçları aynı zamanda para politikasının fiyat istikrarını sağlama görevini de desteklemektedir. Maliye politikasının dört temel alt politikası bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 7: Maliye Politikası Araçları

Kaynak: Mahfi Eğilmez, Kendime Yazılar

Türkiye’de maliye politikası; istihdamı artırmak, enflasyonu düşürmek ve büyümeyi belirli bir düzeyde tutmak amacıyla uygulanmaktadır. Alınan önlemler çoğu kez para politikasıyla zıt düşmüştür. İki politikanın da enflasyonu önlemeyi amaçladığı durumlarda ise çoğu kez enflasyon düşmeyip beslenmiştir.

2.4 Para Politikası

Para politikası, merkez bankalarının ya da para otoritesi olarak adlandırılan kuruluşların ekonomik büyüme, enflasyon, istihdam, fiyat istikrarı gibi hedefleri gerçekleştirmek için aldığı kararları ve uygulamaları ifade etmektedir. Türkiye’de Merkez Bankasının temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Bundan dolayı kullandığı para politikası araçlarının bağımsız olarak belirlenmesi ve uygulanması için TCMB Kanunu ile hükmedilmektedir.

Şekil 8: Para Politikası Araçları

Kaynak: TCMB

Uygulanan para politikaları ile enflasyon kontrol altında tutulmaktadır. Merkez Bankası geleneksel ve yenilikçi para politikası araçlarını kullanarak piyasanın enflasyon beklentisini yönetmektedir. Merkez Bankasının kullandığı para politikalarının başında faiz politikası da bulunmaktadır. Merkez Bankası aldığı faiz kararlarıyla birlikte piyasa faizleri ve ekonomiyi büyük oranda etkilenmektedir. Ayrıca toplam talebin, ekonomik aktiviteler ve enflasyon üzerinde de ciddi etkisi bulunmaktadır.

Her yılın Ocak, Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında Merkez Bankası tarafından enflasyon tahmin raporu açıklanmaktadır. Bu tahminler enflasyon beklentisini önemli ölçüde yönlendirebilmektedir.

2.5 Farklı Enflasyon Senaryoları

Ekonomik koşulların ve faktörlerin değişmesi durumunda ortaya çıkabilecek çeşitli enflasyon seviyeleri bulunmaktadır. Farklı enflasyon senaryoları ve etkileri şekilde gösterilmektedir.

Şekil 9: Enflasyonun Basamakları

Kaynak: Türkiye Finans

- **Stagflasyon:** Yüksek enflasyon ve yavaş ekonomik büyüme veya durgunluk eş zamanlı görülmektedir.
- **Deflasyon:** Genel fiyat seviyelerinin oldukça düşük olduğu bu safhada tüketiciler gelecekte fiyatların daha da düşeceğini öngörerek harcamalarını erteleme eğiliminde olmaktadır. Bu durum talebi düşürdüğü için ekonomik durgunluğa ve işsizliğin artmasına neden olmaktadır.
- **Yüksek Enflasyon (Hiperenflasyon):** Enflasyon oranları çok yüksek olan bu senaryoda fiyatlar hızlı bir şekilde artış göstermekte ve para biriminin değerinde azalmalar yaşanmaktadır. Bu enflasyon senaryosu, sosyal huzursuzluğa, ekonomik istikrarsızlığa ve durgunluğa yol açabilmektedir.
- **Orta Seviye Enflasyon:** Enflasyon oranının orta düzeyde olduğu enflasyon basamağıdır. Fiyat artışları yavaş olmakta ve ekonomi genel itibarıyla istikrarlı seyretmektedir. Merkez bankaları bu basamakta olan enflasyonu hedeflemektedir. Ekonomik büyüme ile enflasyon arasında denge korunmaya çalışılmaktadır.
- **Düşük Enflasyon (Dezenflasyon):** Enflasyon oranlarının düşük seyrettiği ama negatif olmadığı basamaktır. Sınırlı fiyat artışları olmakta ve ekonomide istikrar bulunmaktadır. Bu safhada merkez bankaları düşük enflasyonun deflasyona dönüşmesini önlemek için politikalar geliştirmektedir.

→ **Sfır Enflasyon:** Bir ekonomide enflasyonun sıfır olması genel fiyat düzeylerinde herhangi bir yükselme veya düşüş görülemeyeceği anlamına gelmektedir. Böylece tüketicilerin satın alma gücü herhangi bir durumdan etkilenmemektedir. Fiyat artışı olmayacağı için tasarruf etme ve harcamalardaki alışkanlık değişebilmektedir.

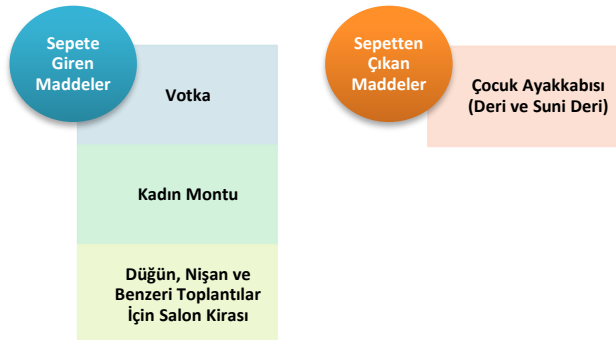
Deflasyon (fiyat seviyelerinde düşüş) tehlikesi arz etmektedir. Tüketiciler düşen fiyatlardan dolayı tüketimlerini erteleyebilmekte ve üreticiler taleplerin düşüşü nedeniyle üretimlerini azaltabilmektedir. Bu durum ekonomik durgunluğa yol açabilmektedir.

2.6. Enflasyon Nasıl Hesaplanır?

Enflasyon, tüketici fiyatları endeksi (TÜFE) ile üretici fiyatları endeksleri (ÜFE) kullanılarak hesaplanmaktadır. TÜFE, tüketici sepetinde yer alan mal ve hizmetlerin fiyat değişimlerini ölçerken, ÜFE ise üretim aşamasındaki mal ve hizmetlerin fiyat değişimlerini izlemektedir. Türkiye İstatistik Kurumu, enflasyon oranlarını aylık olarak açıklamaktadır.

Endeks sepeti, her yıl Aralık ayında ağırlığı artan ürün ve hizmetlerin durumuna göre güncellenmektedir. Ağırlığı artan ürün ve hizmetler endeks sepetine eklenirken, ağırlığı azalan ürün ve hizmetler endeks sepetinden ihraç edilmektedir. Bundan dolayı TÜFE sepetinde yer alan ürünlerin sayısı her yıl değişmektedir. TÜİK enflasyon sepetinde yer alan ürünleri ve ağırlıklarını 406 madde ve 913 madde çeşidi dikkate alınacak şekilde güncellemiştir.

Şekil 10: TÜFE Sepetine Giren ve Çıkan Maddeler (2024)

Kaynak: TÜİK

Bu maddelere ek olarak; makarna, süt, sigara, ayakkabı (kadın için), elektrikli süpürge, saklama ve muhafaza malzemeleri, diğer sağlık ürünleri, otomobil (dizel), otomobil (benzinli), köprü geçiş ücreti, tren ücreti (şehirlerarası), uçak bileti ücreti, sportif faaliyetler için yapılan ödemeler, özel televizyon ve çevrim içi yayın hizmetleri, magazin ve dergiler ve saat kapsanan madde çeşitleri ve madde çeşit ağırlıkları güncellenmiştir.

TÜFE hesaplamalarında kullanılan ana grup ağırlıkları da tespit edilmiştir. Buna göre ağırlıklarına göre değişim gösteren maddeler aşağıdaki şekilde verilmiştir.

Şekil 11: TÜFE Ana Grup Ağırlıkları (2024)

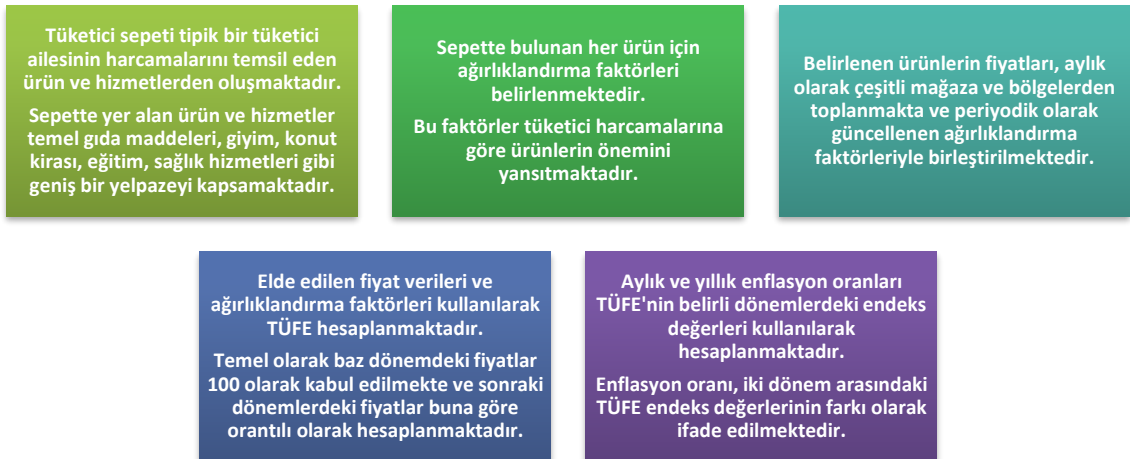
Kaynak: TÜİK

Ayrıca sağlık, eğlence ve kültür, lokanta ve oteller, eğitim, giyim ve ayakkabı, alkollü içecekler ve tütün grup ağırlıkları artış gösterirken, ev eşyası ile çeşitli mal ve hizmetlerin ağırlıkları düşmüştür. Haberleşmede ise grup ağırlığı sabit kalmıştır.

Buna ilave olarak alkollü içeceklerde ve tütünde %3,75, eğitimde %1,79, giyim ve ayakkabıda %6,94, ev eşyasında %8,12, sağlıkta %3,71, haberleşmede %3,33, eğlence ve kültürde %3,33, lokanta ve otellerde %8,17 ve çeşitli mal ve hizmetlerde ise %4,29 olarak belirlenmiştir.

TÜFE, belirli bir dönemdeki tüketici sepeti içinde yer alan temel mal ve hizmetlerin fiyatlarını ölçer. TÜFE belirlenirken aşağıdaki adımlar takip edilmektedir.

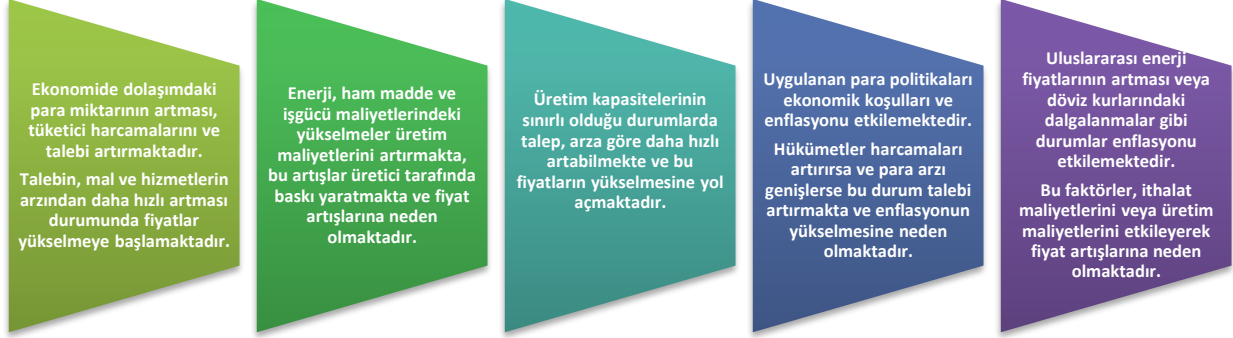
Şekil 12: TÜFE'yi Belirleyen Hususlar

Kaynak: Türkiye Finans

Enflasyon, ekonomik sistemdeki karmaşık parametrelerden kaynaklanmaktadır. Enflasyonun artmasına neden olan temel faktörler şekilde verilmektedir.

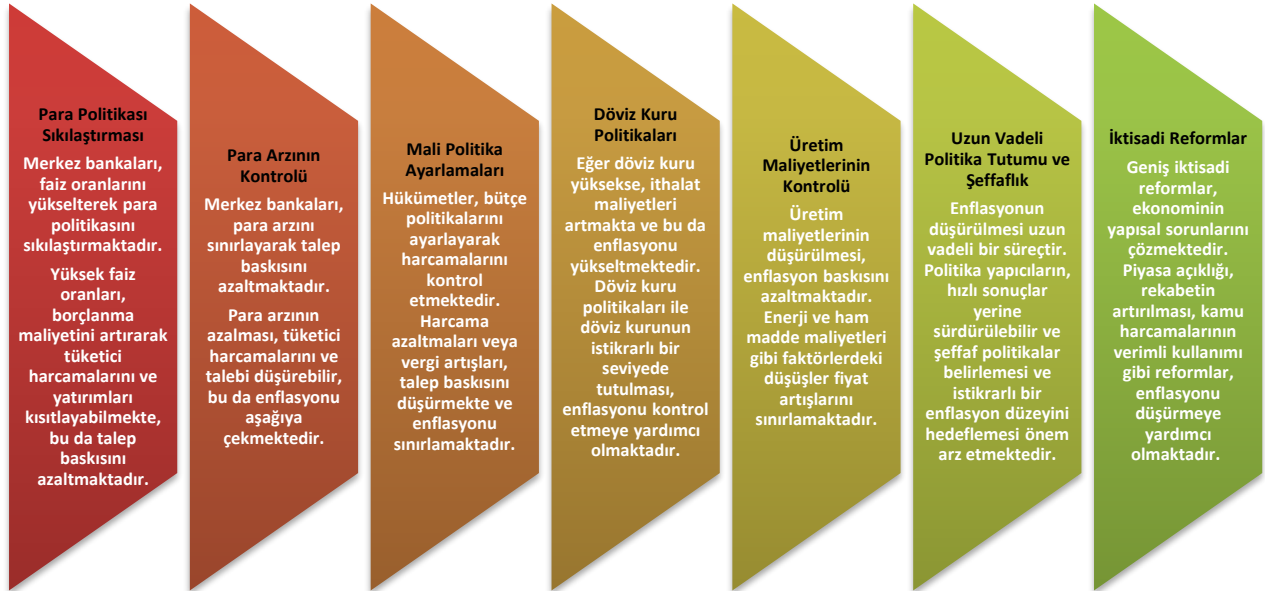
Şekil 13: Enflasyonun Artmasına Neden Olan Unsurlar

Kaynak: Türkiye Finans

Yüksek enflasyon ekonomik istikrarın sağlanması ve fiyatların daha sürdürülebilir bir seviyeye çekilmesi bakımından oldukça önemlidir. Enflasyonun düşürülmesi uzun vadeli bir süreç olup izlenecek politikalar ekonomik koşullara ve ülkenin durumuna göre değişiklik gösterebilmektedir. Yüksek enflasyonla mücadele edebilmek çeşitli ekonomi politika araçları ve stratejiler gerektirmektedir.

Şekil 14: Yüksek Enflasyon İle Mücadele Yöntemleri

Kaynak: Türkiye Finans

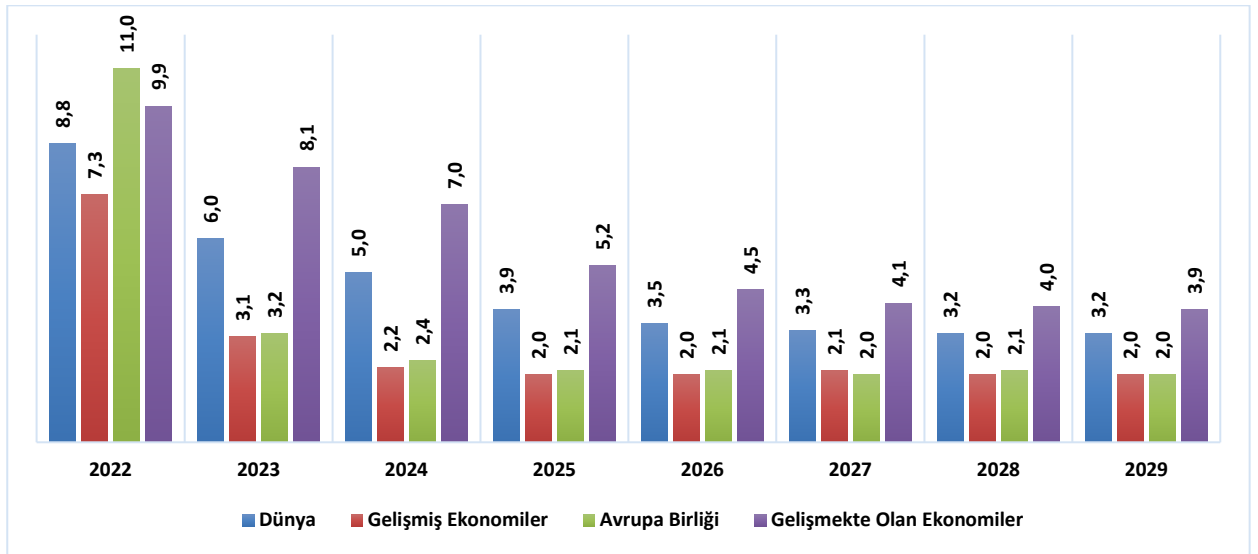
3. KÜRESEL ENFLASYON

2023 yılı küresel enflasyon, bir önceki yıl gerçekleşen yüksek enflasyon seviyesinin gerisine düşmüştür. IMF'in 2023 yılı küresel ortalama enflasyon tahmini %6,9 olmuştur. Bu rakam 2022 yılında gerçekleşen %8,7'lik seviyenin %20 oranında gerisindedir. Gelişmiş (ortalama %4,6) ve gelişmekte (ortalama %8,5) olan ülkelerde enflasyon yüksek seyretmiştir. Enflasyondaki gerilemenin temel sebebi; Rusya-Ukrayna Savaşı'nın başlamasıyla yükselen fiyatların sonrasında düşerek enerji maliyetlerini geri çekmesi ve enflasyonun üzerinde baskı oluşturmasıdır. Enflasyon üzerindeki bu gerilemenin istikrarlı olup olmayacağı hususunda herhangi bir görüş belirtilmemiştir. Fakat küresel enflasyon enerji fiyatlarının tekrar artmasıyla yükselecektir. Gıda ve emtia fiyatlarındaki yüksek seyir enflasyon üzerinde baskı kurmaya devam etmektedir.

Enerji fiyatları, küresel enflasyonu tetikleyen başlıca unsurdur. 2023 yılında petrol fiyatları %30 artarak petrol ithal eden ülkelerin enflasyonlarını yükseltmiştir. Covid-19, Rusya-Ukrayna Savaşı ve diğer jeopolitik gerilimler tedarik zincirinde problemler yaratarak mal ve hizmet fiyatlarını ciddi oranda artırmıştır. Covid-19 sürecinden normalleşme sürecine geçiş yaparken aniden artan talepler karşısında arz yeteri kadar güçlü cevap veremediği için küresel enflasyonu artırmıştır.

Küresel enflasyon oranlarının yüksek seyirde olması merkez bankalarının faiz oranlarının artmasına neden olmuştur. Böylece para arzını azaltarak enflasyon kontrol edilmeye çalışılmaktadır. Faiz oranlarının artması ekonomik büyümeyi yavaşlatıp durgunluk riskini tetiklemektedir. Buna ek olarak yükselen enflasyonla artan yaşam maliyeti ve ekonomik durgunluk riski ekonomileri zorlamaktadır. 2025 yılı küresel enflasyon tahmini ise %3,9 oranında gerçekleşmesi öngörülmektedir.

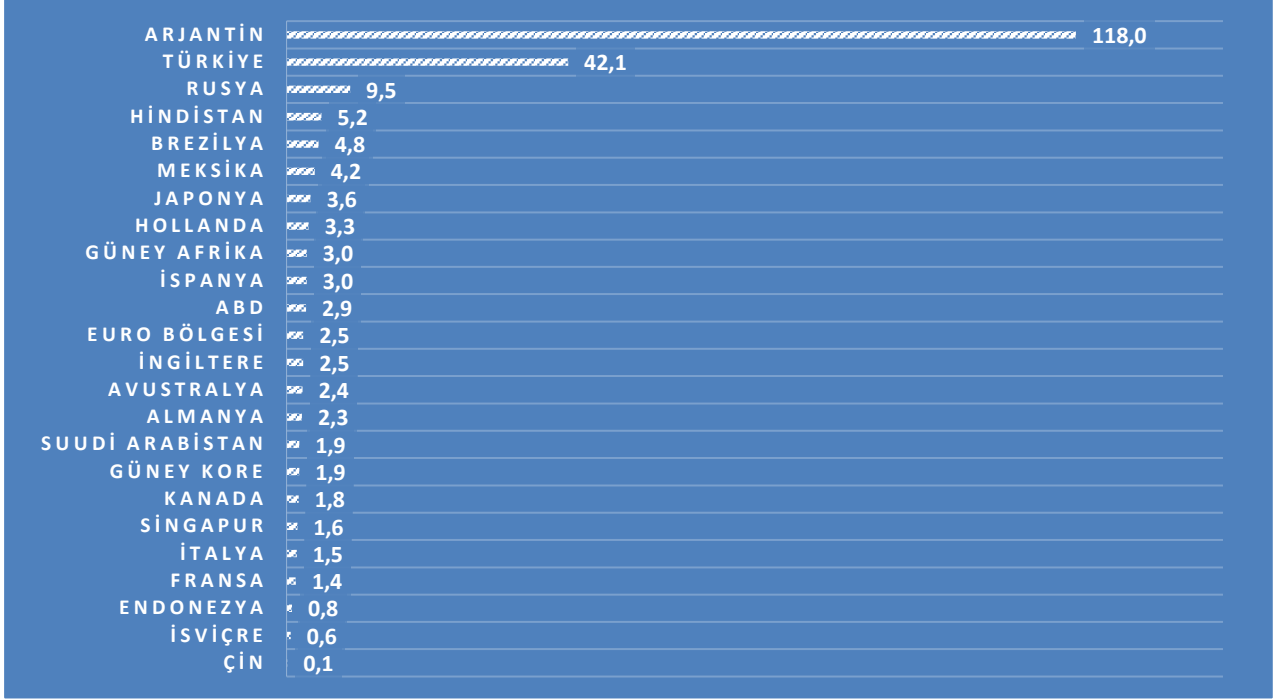
Grafik 1: Küresel Enflasyon Verileri ve Tahminleri (Ekim 2024, %)

Kaynak: IMF

G-20 ülkelerinin enflasyon oranlarına bakıldığında, Arjantin %118 ile ilk sırada yer almaktadır. Türkiye %42,1 ile ikinci sırada yer alırken onu Rusya %9,5 ile izlemektedir.

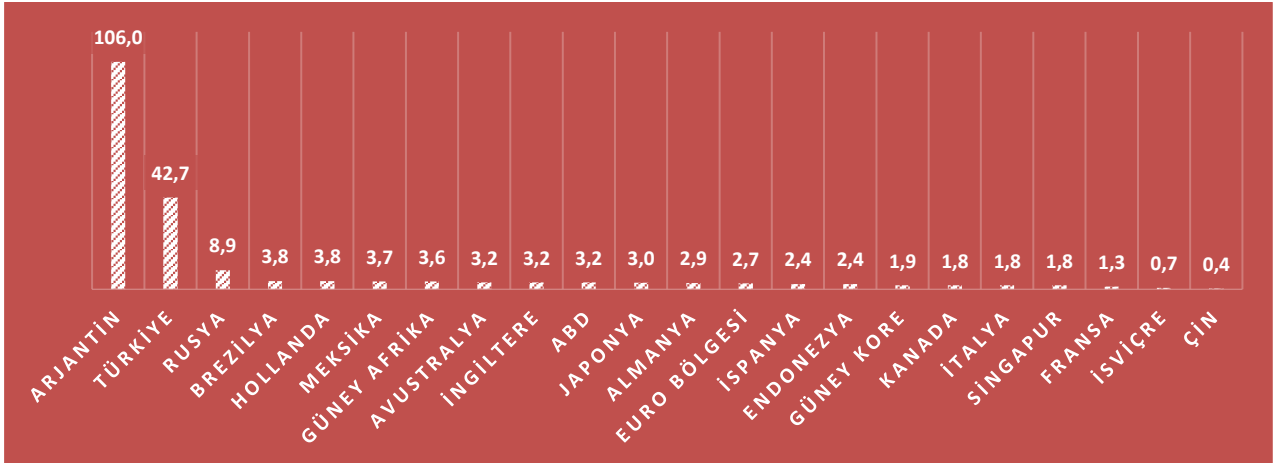
Grafik 2: G-20 Ülkelerinin Enflasyon Oranları (2025, %)

Kaynak: Trading Economics

Çekirdek enflasyon, tüketici fiyatları endeksinde bulunan bazı istisnalar hesaba katılmadan hesaplanan enflasyon oranı olarak tasvir edilmektedir. Bu enflasyon hesaplamasında dikkate alınmayan istisnalar genel olarak enerji, gıda ve diğer değişken piyasaları kapsamaktadır. Buna göre 2025 yılında ilk sırada yer alan Arjantin'in çekirdek enflasyonu %106 olmuştur. Türkiye'de ise bu oran %42,7 oranında gerçekleşmiştir.

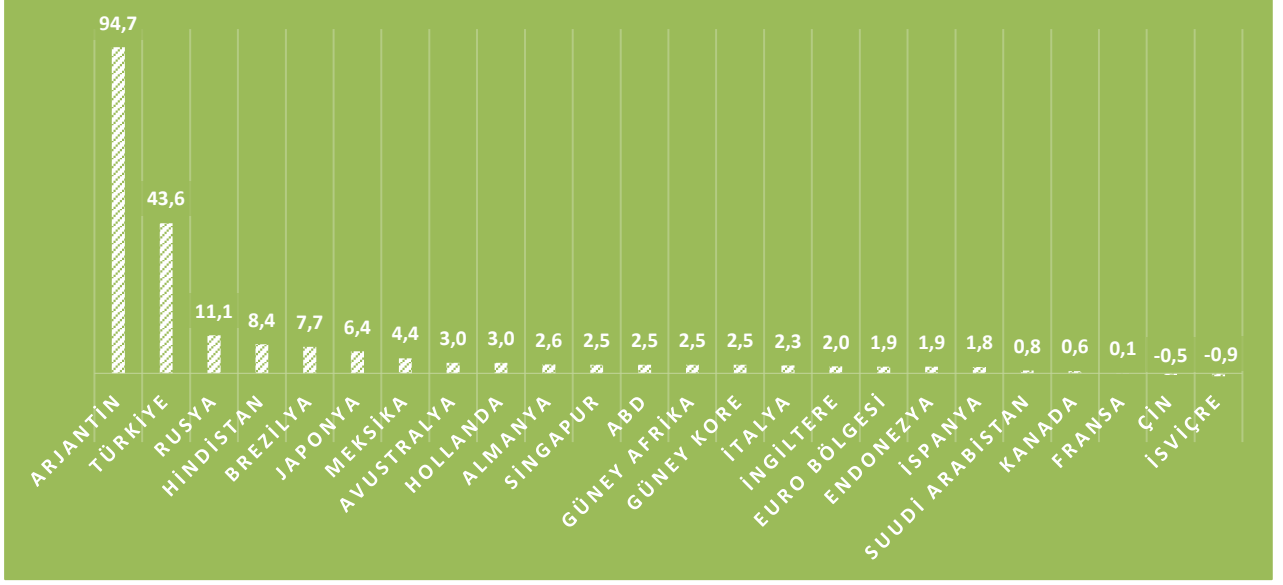
Grafik 3: G-20 Ülkelerinin Çekirdek Enflasyon Oranı (2025, %)

Kaynak: Trading Economics

Tarım Ürünler Üretici Fiyat Endeksi'nin genel ÜFE'ye veya gıda maddeleri Tüketici Fiyat Endeksi'nin genel TÜFE'ye göre daha hızlı artması durumuna "gıda enflasyonu" denilmektedir. Arjantin %94,7 ile zirvedeyken onu %43,6 ile Türkiye izlemektedir.

Grafik 4: G-20 Ülkelerinin Küresel Gıda Enflasyonu (2025, %)

Kaynak: Trading Economics

4. TÜRKİYE'DEKİ ENFLASYON

■ Türkiye ekonomisinde enflasyon uzun süre mücadele edilen bir durumdur. 70'li yıllarda yaşanan yüksek enflasyon; dünyadaki petrol fiyatları, siyasi ve ekonomik krizlerden dolayı meydana gelmiştir. 1980 yılında enflasyon %115,6'ya kadar yükselmiştir. Bundan dolayı 80'li yıllar serbest piyasa ekonomisine dayalı reformların uygulanması hedeflenmiş ve 24 Ocak Kararları ile devletin ekonomideki payı küçültülmüştür. Askeri darbe ile birlikte kurulan sıkıyönetim hükümeti zamanında enflasyon %33'lere kadar düşmüştür.

■ 1983 yılı itibariyle 80'li yılların sonuna kadar fiyatlar ortalama %46'lık bir dilimde yeniden artmaya başlamıştır. 90'lı yıllarda siyasi istikrarsızlıkların etkisiyle enflasyon artışını sürdürmüştür. 1994 yılına gelindiğinde Türkiye Cumhuriyeti ekonomi tarihinde yaşanan en büyük kamu ve cari açığı tespit edilmiştir. Bu yıllarda enflasyon ise %125,5'lere kadar yükselmiştir. 2000'li yılların başına kadar birden fazla istikrar paketi devreye alınsa da olumlu bir etki sağlanamamıştır.

■ 2001 yılında yaşanan büyük ekonomik kriz, kamuda mali disiplini sağlamaya yönelik düzenlemelere neden olmuştur. Türkiye kriz döneminde dalgalı kur rejimine geçiş yapmıştır. Mali disiplin 2004 yılına kadar sağlanmış ve enflasyon %9,3'e kadar gerilemiştir. Bu istikrar 2010 yılına kadar devam ederek enflasyon %6,4'e kadar düşüş göstermiştir.

■ 2017 yılı itibariyle Türkiye'de ve dünyada yaşanan pek çok faktörün etkisiyle yeniden çift haneli rakamlara yükselen enflasyon oranları 2021 yılında %36'ya, 2022 yılında %64,2'ye ve 2023 yılında da %64,7'ye kadar yükselmiştir. 2024 yılında dezenflasyon sürecinin başlaması ile %44,4'e kadar gerilemiştir.

Aylık Enflasyon, iki ay arasındaki değişim olarak hesaplanmaktadır. Tabloda Türkiye'nin son 7 yılı dâhil aylık enflasyon verileri yer almaktadır.

Tablo 1: Türkiye'nin Aylık Enflasyon Verileri (%)												
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	1,06	0,16	1,03	1,69	0,95	0,03	1,36	0,86	0,99	2,00	0,38	0,74
2020	1,35	0,35	0,57	0,85	1,36	1,13	0,58	0,86	0,97	2,13	2,30	1,25
2021	1,68	0,91	1,08	1,68	0,89	1,94	1,80	1,12	1,25	2,39	3,51	13,58
2022	11,10	4,81	5,46	7,25	2,98	4,95	2,37	1,46	3,08	3,54	2,88	1,18
2023	6,65	3,15	2,29	2,39	0,04	3,92	9,49	9,09	4,75	3,43	3,28	2,93
2024	6,70	4,53	3,16	3,18	3,37	1,64	3,23	2,47	2,97	2,88	2,24	1,03
2025	5,03											

Kaynak: TÜİK

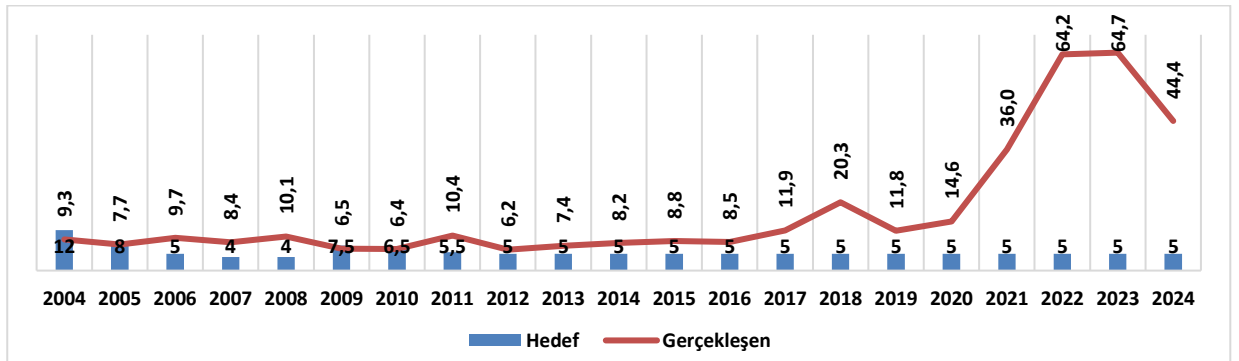
Yıllık Enflasyon ise bir önceki yılın aynı dönemine göre orana denilmektedir. Yıllık enflasyonun %30 olduğu düşünüldüğünde fiyatların bir önceki yıla göre ortalama %30 oranında arttığı söylenebilmektedir. Bu orana örnek olarak; geçen yıl 200 TL'ye alınan bir ürün sepetinin bu yıl 260 TL'ye alınabileceğini göstermektedir.

Tablo 2: Türkiye'nin Yıllık Enflasyon Verileri (%)												
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2019	20,35	19,67	19,71	19,50	18,71	15,72	16,65	15,01	9,26	8,55	10,56	11,84
2020	12,15	12,37	11,86	10,94	11,39	12,62	11,76	11,77	11,75	11,89	14,03	14,60
2021	14,97	15,61	16,19	17,14	16,59	17,53	18,95	19,25	19,58	19,89	21,31	36,08
2022	48,69	54,44	61,14	69,97	73,50	78,62	79,60	80,21	83,45	85,51	84,39	64,27
2023	57,68	55,18	50,51	43,68	39,59	38,21	47,83	58,94	61,53	61,36	61,98	64,77
2024	64,86	67,07	68,50	69,80	75,45	71,60	61,78	51,97	49,38	48,58	47,09	44,38
2025	42,12											

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin son yirmi yıllık gerçekleşen enflasyon oranları ve enflasyon hedefleri incelendiğinde, 2004 yılından 2017 yılına kadar iki yıl hariç tek haneli enflasyon oranları görülmektedir. 2020 yılında %14,6 olan enflasyon yukarı yönlü bir kırılım gerçekleştirerek 2021'de %36'ya yükselmiştir. 2022 ve 2023 yılında bu yükseliş eğilimi devam ederek sırasıyla %64,2 ve %64,7 şeklinde gerçekleşmiştir. Son olarak 2024 yılında 44,4'e kadar düşmüştür.

Grafik 5: Son 20 Yıllık Enflasyon Hedefleri ve Gerçekleşen Enflasyon (%)

Kaynak: T.C.M.B.

5. TÜRKİYE’NİN 2025 YILI ENFLASYON TAHMİNLERİ

Türkiye’nin 2025 yılı enflasyon beklentileri farklı kaynaklardan alınan verilerle düzenlenmiştir. Enflasyonun 2025 yılında da yüksek kalacağı, ancak 2024’e göre düşüş eğilimi göstereceği genel bir beklentidir. Beklentilerin geniş bir aralıkta olması, enflasyonun birçok faktöre bağlı olarak değişkenlik gösterdiğini belirtmektedir. Enflasyon tahminleri, güncel gelişmelere ve ekonomik koşullara göre değişebileceğinden, bu tahminleri güncel kaynaklardan takip etmek önemlidir. Buna göre aşağıda maddeler halinde resmi tahminler, piyasa tahminleri ve uluslararası kuruluşların tahminleri olarak aktarılmaktadır.

Şekil 15: Resmi Tahminler

Piyasa tahminleri; piyasa katılımcıları ve ekonomistlerin öngörülerinden oluşmaktadır. Piyasa katılımcıları anketine göre 2025 yılı enflasyon tahmini %24 ile %27 arasında iken ekonomistler %24-34 bandında tahminlerde bulunmuştur.

Şekil 16: Piyasa Tahminleri

Uluslararası kuruluşların tahminlerinde başlıca Uluslararası Para Fonu (IMF) ve S&P Global çekmektedir. IMF ve S&P Global tahminlerine göre 2025 yılsonu enflasyon tahmini %24 oranında olmuştur.

Şekil 17: Uluslararası Kuruluşlar

6. SONUÇ

Enflasyon tüketicilerin yaşam maliyetlerini olumsuz yönde etkileyen ekonomik bir olgudur. Hükümetler ve merkez bankaları maliye ve para politikası aracılığıyla enflasyonu makul düzeyde tutmayı amaçlamaktadır. Enflasyondaki volatilité birden çok parametreye bağlıdır. Bunların başında ürün ve hizmet fiyatlarının artışı, doğal afetler, siyasi krizler, savaşlar ve döviz kuru gelmektedir.

2023 yılında %6 olan küresel enflasyon, 2024 yılında %5'e gerilemiştir. Ayrıca IMF'in 2025 küresel enflasyon tahmini %3,9 oranında olmuştur. 2025 yılında G-20 ülkelerin arasında en yüksek enflasyona sahip ülke %118 ile Arjantin iken onu %42,1 ile Türkiye izlemektedir.

Enflasyon hesaplamasında enerji, gıda gibi değişkenlerin hesaba katılmadan ölçüldüğü çekirdek enflasyon oranında Arjantin %106 ile zirvededir. Türkiye ve Rusya ise sırasıyla %42,7 ve 8,9 ile Arjantin'i takip etmektedir. Küresel gıda enflasyonu incelendiğinde, Arjantin %94,7 ile birinci sırada gelmektedir. Türkiye (%43,6) ikinci ve Rusya (%11,1) ise üçüncü sıraya yerleşmiştir.

Türkiye'nin aylık enflasyonu 2025 yılının Ocak ayında %6,7 gibi yüksek bir orandayken; Aralık ayına kadar kademeli şekilde gerilemiş ve %1 şeklinde gerçekleşmiştir. 2024 yılında yıllık enflasyon oranı ise bir önceki yıla (%64,9) göre 20 puandan fazla düşerek %44,4 olmuştur. Türkiye'nin 2025 yılı Ocak ayı enflasyon oranı %5 iken yıllık enflasyon oranı %42,1 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye son 12 yıldır (2012'den beri) belirlediği %5 oranında enflasyon hedefinin çok üstünde kalarak bu hedefini gerçekleştirememiştir. Bu oranları gerçekleştirilememesinde başlıca sebepler; gezi olaylarıyla başlayan süreç ile FETÖ yapılanmasının deşifre olması, 2016 yılı darbe girişimi, Covid-19 süreci, tedarik sürecinde yaşanan aksaklıklar, küresel enflasyon ve Rusya-Ukrayna Savaşı'nın enerji maliyetlerini artırması, deprem felaketi ve uygulanan para politikalarıdır. Buna ek olarak FED'in 2013 yılından itibaren likiditeyi azaltmasından dolayı gelişmekte olan ülkelere yeterli fon akışı sağlanamadığı için bu ülkelerin para birimleri değer kaybetmiştir.

7. KAYNAKÇA

- ⌘ Türkiye İstatistik Kurumu
- ⌘ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB)
- ⌘ Uluslararası Para Fonu (IMF)
- ⌘ Trading Economics
- ⌘ <https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/blog/sayfalar/enflasyon-nedir.aspx>
- ⌘ Merkez Bankası Piyasa Katılımcıları Anketi: Enflasyon Beklentileri Anketi
- ⌘ <https://www.mahfiegilmez.com/2023/02/ekonomi-101-maliye-politikas.html>